

БАТЕ ЋЕ СЕ ЖЕНИ

ВЛАСТА Н. ЦЕНИЋ

ВЛАСТА Н. ЦЕНИЋ

БАТЕ ЋЕ СЕ ЖЕНИ

2020.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

„Радоје Домановић“

Инв. бр. 317076

Сигнатура: СН 821.163.41-1

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ЦЕНИЋ, Власта Н., 1957-

Бате ће се жени : изабране и нове песме / Власта Н. Ценић. - Лесковац : Народна библиотека "Радоје Домановић", 2020 (Лесковац : Делтаграф). - 117 стр. : фотогр. ; 21 см

Ауторова слика. - Тираж 400. - Особине народног говора југа Србије (на примерима из књиге "Бате ће се жени" Власте Н. Ценића): стр. 102-107. - Речник за оне који несе све разбрали: стр. 108-112. - Рекли су ---: стр. 113-114. - О аутору: стр. 116-117.

ISBN 978-86-80844-12-1

а) Ценић, Власта (1957-) -- "Бате ће се жени"
821.163.41-1
821.163.41.09-1 Ценић В.

COBISS.SR-ID 27680521

© 2020: Марко Милошевић

Ове песме, испеване народним језиком села Кочана,
посвећујем унуку Новаку, са жељом да очува понеку
реч својих предака.

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

МОЈЕ МАЈКЕ ЈАВОРКЕ ПЕСМА

Море, мачке те изэле, мајка сам ти, дабо́ме.
Девет сам те месеци под груди носила.
Четвртак је бија́ кад си се омачи́ја,
баш кад је лока́л од станицу пооди́ја.
Изва́њаше те у врућу, после у студéну воду,
па те да́доше на мене.
Онó: уста ти помодréла!
А ја у́кај, у́кај, у́кај да те згрејем.
Тај смо ноћ ти и ја ноћова́ли на сламу, ко кúчки.
Чак сутра смо легна́ли у кревет.
Да ми умреш ако те лажем!
Милáнка те у́јутру изба́ња.
После до́ђе баба Нада, на Па́вловци,
донéла благу погáчу (да будеш благ),
Деска гу омесíла, и вика:
„Дај да му ту́римо нешто да чита!“
Туго, реко, немамо у кућу никакву артíшку!
И она́ óтиде дом и дóнесе неку нóвину,
ту́ри ти уз главу: „Он је момчé, да ни у́чи писмо.“

А онó сиротíња, у Бога да се чује!
Залóжимо талу́ске само кад те ба́њамо.
Несмо те обукува́ли до четерéс дана,
не́смо има́ли у кво, него у неки пашку́љи:
ја врзу́јем руке, ноге иска́чав!
Ја врзу́јем ноге, руке истрча́ле!
На крева́ј же́не издонéле по́воји, врчке...
Само ти баба Линка одéлце купíла.

Ујка Вуле беше дошаја, кобајаги свирач:
Тáндере, мáндере, тáндере, мáндере!
А онó једна зима беше...

После, кад да проóдиш,
тате те врже сас шалчé под мíшку (да не паднеш)
и држí те.
Е, кад прóди, у Пóток пут бéше направíја!
Све викаш: - Тáнана, тáнана...
У Трошéвине ми жњејемо, изгорéја си, запалíја се!
А попци само рипав око тебе.
Пођемо на орање.
Идемо ко Цигани: понесéмо леб, и с леб, и теб,
и ајд у трндорíју!
Кад шпáрамо, ја те носим у руке,
а ти ми спијеш на рамо.
Ће те изé нéшто ако те остáвим!
Ће ми рекнеш аверíм.
Кудé си спаја? Куде нас!
Па те једну ноћ врзáмо у љуљку,
а онóј стáро пóче ровé: „Одвојíмо се од детé...”
А како ли ћемо кад у војску отíдне?
И врну́мо те међу нас.

Три гóдине сам те дојíла!
Кад на овíја Бóбини деца мајка беше умрéла,
ти дођеш уз плот и слушаш: „Те, плачев.”
Ја дођó из њиву, а ти викаш:
„Маме, нећу ја више дуду, да и ти не мéеш...”
Па пóвечера што имаше и више дуду не пóтражи!
И такóј. После пóрасте.
И квó ти фали саг?

- Ништа, мајко, само пожелех
да још једном чујем оне топле, старе,
гругтаве лепорекости.
Да чујем. Да не заборавим.

Фото: Новак Ценић

Куј чука?

Ајде, ајде слободно. Кучики су врзани.

МОЈА ЦАРЕВИНА

Кад прескóчиш праг-планíну,
спустиш се у цáревину.
Онá нéје ко све друге:
нема злато, нема слуге...

Има бабу сас унúче
и деду у старо гúнче,
има мајку, татка има.
Шће ти боља цáревина!

Одáмно гу сазидáли,
све од туглу – квó ву фали!
Лети – ладно, зими – врућо,
куло моја, моја кућо!

Око танúр посéдамо,
а ложíце тропкав само:
кад чорбíнка, кад пасуља́к,
потпéченке, качамáк,
кво се тревí,
па сви сити, ко цáреви.

Дођи óдма! Има место
и за тебе на мој престо.

ТАЈНО ЈЕЗЕРО

Испод тéмељ, моја кућа
јéзеро ми тајно крије.
Ноћу чујем кад шапúћа,
кад с тáласи у под бије.

Сви у кућу кад заспíјев,
кобајáги и ја дремам,
ал' чим први талáс пљусне,
за пловíдбу ја се спремам.

Па из черге таг исплóвим,
и скитам се, до петлóви!

И све бринем: кој зна кудé
ћу отúднем с модре лађе.
Ће тугúје моја мајка
кад ми празан јастук нађе.

БАПКЕ

Још у бачу лега
бела зимска черга.

Две вéселе врапке
п́равив по њум штрáпке.

А испод штрáпке
смејев се ба́пке.

Смејев се ко луде
слунце да разб́уде!

НАШ СОКАК

Кроз наш сока́к не се жури,
ни се жури ни се жмури.
Ко да је из рај укра́ден!
Он је све од цвеће зда́ден.

Ветро́ви му по свет бели
збира́в семе и пѐлцери,
а слунце му ша́ре пра́ћа.
Туј су Чове́к и Цвет бра́ћа.

Туј у пролет не зна ники
кво су људи, кво цвети́ки.
Љи́љак, картоп и шумáни
не вира́јев куд душма́ни!

БАБА-КЕВА ПЕРИНА

Кад на детé падне нека мука,
па не спије, само вика, кука,
доведéв га, да више не плаче,
куд баба Кеву, у нашо сока́че.

Она́ уmé старíнски да ба́је
с брашно, жарја, триста чуда зна́је...
Много вреди то́ј њо́јно шапкáње:
плач претвóри у слатко ћутáње.

С њег отéра стрá и почудíшта
и на детé – пá си буде ништа.
Знам, некад се и на стари плаче,
али нéмав оваквó сока́че!

Фото: Владимир Марјановић

МОЈ ДЕДА

Мој деда целу зиму
из ша́ке трње скубе́
уз кúбе.

Летос га сабира́ја по њиве
да се с нешто занíма
док је зима.

Кад повуче́ трњче́, стра га,
да несу боцке пуштíле жиле,
да не извуче́ из дубíну неку купíну...

Фото: Живојин Миленковић

ЛАЖОВКЕ

Кад се ласте с пролет врнев,
сас њи ћу се баш посвађам.
Обећа́ше: ће ме во́див,
само да ги ја не гађам.

Моја реч је за мѐн' закон.
Живѐле су ко царѐце!
Скупљав слáмке, гнезда пра́лав,
летѐв ваздан, дрмав жице;

поде́вав ме, а ја — ништа!
Посма́трам ги само ћутке.
Бацу́ и ла́стреж. А обóр ми
пун сас ласте и гугѐтке!

Дође́ јесен. И онé се
јутром збирав, договáрав.
Ја се смешкам. Несам знаја
да и птице мож да варав.

А те́ја сам свет да видим.
Ново небо, људи, место...
И затóј ћу с теј лажóвке
да прекíнем пријатѐљсто!

СТАРИ БУНАР

Кој зна кад му око прогледало!
Кој зна куј се све туј огледао!
Билу момци, тражили си снашу,
чаврљали уз камену чашу.

Жеђ гасили грла и корење.
А саг жедан. За песму, зборење.
Кад га месец с танки прсти пипне,
стари чекрк поново му шкрипне.

Доста му је и тој што учину
и покидав конци с паучину.
Децу бранив да у њега гвирив,
плашив ги сас але и вампири.

Евѐ, нема чак ни стару кофу
да извадим бар још неку строфу.

Фото: Душан Миладиновић

ТУЖНА ПЕСМА ПИЛИ-ПИЛИ

Мајка пева песму ПИЛИ-ПИЛИ.
Тужан глас ву кроз ма́лу путу́је.
На шпорет ву врела вода цвили,
тој за неко кокóче тугу́је.

Ко-ко-ко-ко којé да увáти?
Голошúче? Или ће граóрку?
Муке њојне не зна род крúлати,
па све трчу́в куд моју Јáворку.

З'ч'с нестáше зрна мумуру́зна.
Све отóше. Оста ћулумáјка.
Два бисера из два ока слúзна
спу́шти пред њум моја добра мајка.

...Супа беше ко за царско славље,
шаргарéпа златна нарэцкана,
ал' багúмке да попрáвим здравље,
ја болува́ — још не́кол'ко дана.

МОБА

Мајка ће плетé јелéче
за мене, њојно јелéнче.
Пређу од дугу купúла,
од цвеће му́стре скупúла.
Дање рабóта, па вика,
ноћáс ће га иштрúка.

И тамáн клупче пипну́ла,
полáко врата шкрипну́ла.
Иду комшúје на мобу!
Начичкáше целу собу.
Мачóр и мачка с дечúца,
јагње, лептúр, лáставица!

Сви мобáри таг видoше:
Још га нема паук из ћоше?
Комша паук óдмота клубе
и náправи танке слубе,
па се спушти усред собу
да поздрáви силну мобу:
„Вредне руке, здраво живо!“
И узé мајкино плéтиво.

И НА ПАРЕ ОВЧАР ТРЕБА

Дође ујка. Да ми банку.
Од радос до небо рипкам.
Турим гу у лево џепче
и док шеткам, ја гу пипкам:
„Туј је, туј је!“

Дође баба. Из пешкѝрче
да шићѝрче, банку да ми.
И њум турим у џеп леви.
Туј се играв и звецкав ми:
„Туј смо, туј смо!“

Кво да купим? Свашта оћу.
Све ми мило и све драго.
Жеље крупне, паре ситне.
...Чек да избрѝјим моје благо.

А бре, кам ги? А бре, кам ги?
Леле, леле, изубѝја сам ги!

ИНВ. ОР. 314076

Сигнатура: СИ 821.16241-1

Фото: Милорад Милићević

Фото: Урош Петр

КАД МОЈ ТАТКО ЦЕПИ ДРВА

Чим узне секúру, петáл одмá бега:
не знá за куга је – за дрва ел' њега?

Он уста нашúпи, свíрка враголáнку,
и ко да је перцé узúма цепáнку,

намúшћа гу, гледа, ко да му је прва.
Ал' кад крене, за чáс нúкне брдо с дрва.

Ја секúру узнем кад не гледа ники.
А петáл? Ич абéр, викне и пúлики!

УСАМЉЕНО ДРВО

Од грање му место воће
вису́в туге и само́ће.

Неки пут за лисја доњи
дође ветар, врже коњи.

Одмо́ри се, па кад клисне,
отресé му цело лисје.

Дрво тугу пã огрне
и чека да не́кој сврне.

ДОБРОЈ'ТРО, ЊИВО

Слунце звоно клати
кроз јутро сањиво.
Роса листе злати.
„Доброј'тро, њиво ...”

У срéd брáзду деда,
дрвце суво, криво,
сам лепóту гледа:
„Доброј'тро, њиво ...”

С око слуза капну,
болно, неvíдљиво,
па и она шапну:
„Доброј'тро, њиво ...”

Фото: Милорад Милићевић

СРАМНИ ГОСТИ

Кад ни дођу гости сра́мни,
ја се скитам док се ста́мни.
Не пита́ју мајка: „Де си?“
Нема време, готви, меси...

Ја у свако ћоше́ ргнем,
ко да се од ла́нац тргнем!
Па́учине све ице́пим.
Кво ти не се таг исе́тим!

На сре́д та́ван правим чамци
за мачо́ри и пога́нци.
На багрем се укенте́рим
сврачја јајца да изме́рим.

Дуд кале́мим на копрíву
и на петла́ чешља́м гриву.
Поте́пам се сас троју́цу,
закíтим се сас модрíцу...

Мајка с гости обеду́је:
„Дана́с му се глас не чу́је!?“

СКИТАЊЕ

Често ми шу́кне
да негде шу́кнем,
да се одкле́ндзам.
Ал' – куде́? Не знам...

Да л' ћу сас слунце,
ел' ћу сас птице?
Да л' ћу сас ветар,
ел' ћу сас облак?

Све су тој стари
добри скитња́ри.
До слунце тркнем,
мéseчину сркнем,
и ветар скубнем,
и облак шутнем...

Диза цеву свет
да сам ценабѐт,
а ја се смешкам
и табáни чешкам
за ново скита́ње.

ДУД

Дигну́ја главу до Бога!
Иша́ја би и он у свет,
ал' га деца с ниша́љку врза́ла!

Фото: Народни музеј Лесковац

КИТКЕ

И ноћас ме сан не ваћа.
Моји снови кој зна де су.
Месец и ја, тужна браћа,
гледамо се кроз завесу.

И звезде ги нема више,
очукале се од грање.
О, ноћас ми све меруше
на плакање, на плакање.

„Крава ни се тели, брго“,
кроз завесу татко виче.
Месец рипну! Ја се трго!
Побегоше тужне приче.

Отрчамо у кошару:
теленце у сламу лега!
Као Булка има шару
на вр' челó : два белéга.

И китку му тури ћале
од урóци, почудушта.
Месец и ја, две будале,
од плакање — нема ништа!

Фото: Блитор Кондовски

ГОТОВА́Н

Мрзим кад ми викав да сам готовáн,
и док се обрнем, онó – готов дан!

Ја идем пола́ко, да зака́сним нећу.
Онú што се жури́в, преско́чив и срећу.

Мрзим кад ми куче узме ладовíну.
Ручáк не рачу́нам кад је на брзíну.
Ти што потрчку́јев, несу моја браћа.
Чове́к само бýве на брзíну ваћа.

Мрзим тој што неје сваки дан недеља.
Земља Дембелу́ја, тој је моја земља.
Кажу, за будáлу, увек по́со има.
Али ја се чувам, ич ме не занíма.

Легнем на грбíну, úвис све четúри.
Око мен' бробíњци, пчеле и лептúри;
тамо људи ко́пав... Пуно цело поље!
Кад гледа са стране, чове́к вíди боље.

Мрзим кад сам жедан, а бунáр долéко.
Мрзим што дубóко úскопа га неко.
А мрзим и даље да сас тебе збо́рим,
па óдо под крушку, да мозак одмóрим!

БЕЛО КАМЕНЧЕ

На пут дотрча́ло ко неко дете́нце.
Чијо́ је? Одóкле?
Да л' је вра́пчја слуза?
Да л' небéско пуле?

Под јастук га чувам.
Спијем ко уз кла́денче.
Цел ноћ ми ша́пка бе́ло ка́менче.

НАТРАГ!

Отпрé дéца несу бегáли из школу.
Не затој што глупи или школу вољу.
И они имáли своје звезде плаве
да нешто постúгну, да нешто напράве.

Мене школа оће, ал ми некад ноће
шукне да сирóма побéгнем - од дома!
Такој једанпúтке ватúле ме лутке,
не могу да легам, оћу у свет бегам!

Па ко неки слепац узмем леб и слебац
и потпράшим пете! Ал ме праг сáплете.
Кој ли ме тој баци! Одлетéше краци.
Простр се ко чаршáв, будáлас и шáшав.

Прадеда са слику руку упрчúја:
„Е, такóј сам и ја. Е, такóј сам и ја.
Кад човéк без везе у бели свет дуне,
мора прво лично праг-планúну цуне!“

И никој ми од таг неје овóлко драг
ко мој рођени праг, ко мој рођени праг!

Фото: Новак Ценић

УДВАРАЊЕ

„Оћеш дугу да ти скинем?“

„Гле како ву крива шија.“

„Оћеш слунце да уберém?“

„А што ће ми тај тепцúја!“

„Оћеш звезде за минђушке?“

„Да на уши турим бреме?“

„Оћеш месец да упéцам?“

„Што ли с тебе губим време...“

Дуга пуче, прсну слунце,
звезде, месец, све úвену
и мрак уви моје срце,
ласту малу, заљубљену.

Скаменú се ко пред таблу
(као кад се с душу бориш.)
А она́ ће: „Зашто ћутúш?
Свиђа ми се како збориш.“

Саг тек ништа не разумем.
У главу ми још зúнзари.
Убаво ми бате реко:
„Женско НЕ је ДА, у ствари.

Никад не знаш какво оћев.
Понéкад се цабе бринем.“
Саг све морам испочéтак.
„Оћеш дугу да ти скинем?“

ПА ЦЕ БАТЕ ЖЕНИ

Он на сваку руку две девојке има.
Чим шушне аљџнче, за њег нема зима.
Какав магнет крије, па му свака шени?
И на мен се смешкав:
„Па це бате жени...”

Не се још женија, још бира и тражи.
Цуне гу дватрџпут, ал се тој не важи.
Ко матрапаз коњи, зачас ги промени,
па се село крсти:
„Па це бате жени?”

Мој си је, ал стварно убав је ко слика.
И свака девојка њему је прџлика.
Да л` се за тој треба човек описмени?
Досадџше више:
„Па це бате жени!”

Улагани, бате,
исти су ни гени,
ред је да се чује:
„Маџи ће се жени!”

ПЦУВАЛО

Кад мој деда почне пцује,
тој је да се записује!

Ће ти треба три оловке
Док запишеш све теј пцовке!

Он си пцује, пцује, пцује...
Ко да чита, рецитује!

Из бисáзи ко да сéје!
Тој му личи, женá неје.

Тој ћу и ја, саг сам дечко.
Пцувало ми још малéчко!

Фото: Јула Мицић

ШТРОКА

Наш се бате у Јужну Морáву
стално бања кад запóчне жега,
ал' чим шкрокне и загњури главу,
рибе почнев да бегав од њега.

Тражив рупу којá најдубóка
и кријев се у муљ и у тињу.
Кад он плива, то је таквá штрóка,
замути ни реку лепотíњу!

Вáздан кисне прашíну и блато
што сабúра по селски сока́ци.
И у песáк тражи неко злато,
ко штрк да је с онí голи краци.

Једанпúтке напипáја змију,
па рипну́ја пóбрзо од зеца!
Никад више не за́гњури шију.
Од воду се и данáске штреца.

Саг дóсадно у нашу Морáву.
Течé време. Никако да мине.
Тужне рибе стално дизав главу
и надав се - да ће бате смине.

Фото: Андрија Тасић

БАТЕ ЋЕ СЕ ЖЕНИ

На одéло пази, бира кво му личи.
Огледáлце носи, сваки дан се бричи.
Чим помéну свадбу, одма удремéни.
Све ми тој мерíше:
Бате ће се жени!

Неки пут узврцка, недосéd га ваћа,
с татка се спорéчка, смићав му и браћа.
И на мен удáра квокавци жéжени
кад му нажмикúјем:
„Бате ће се жени...”

Ја сам још малéчак, још за свадбу несам,
а бате је тамáн: убав, млад и бесан!
Ја ћу буднем девер сас пешкир вézени.
Једва чекам кад ће
БАТЕ ДА СЕ ЖЕНИ!

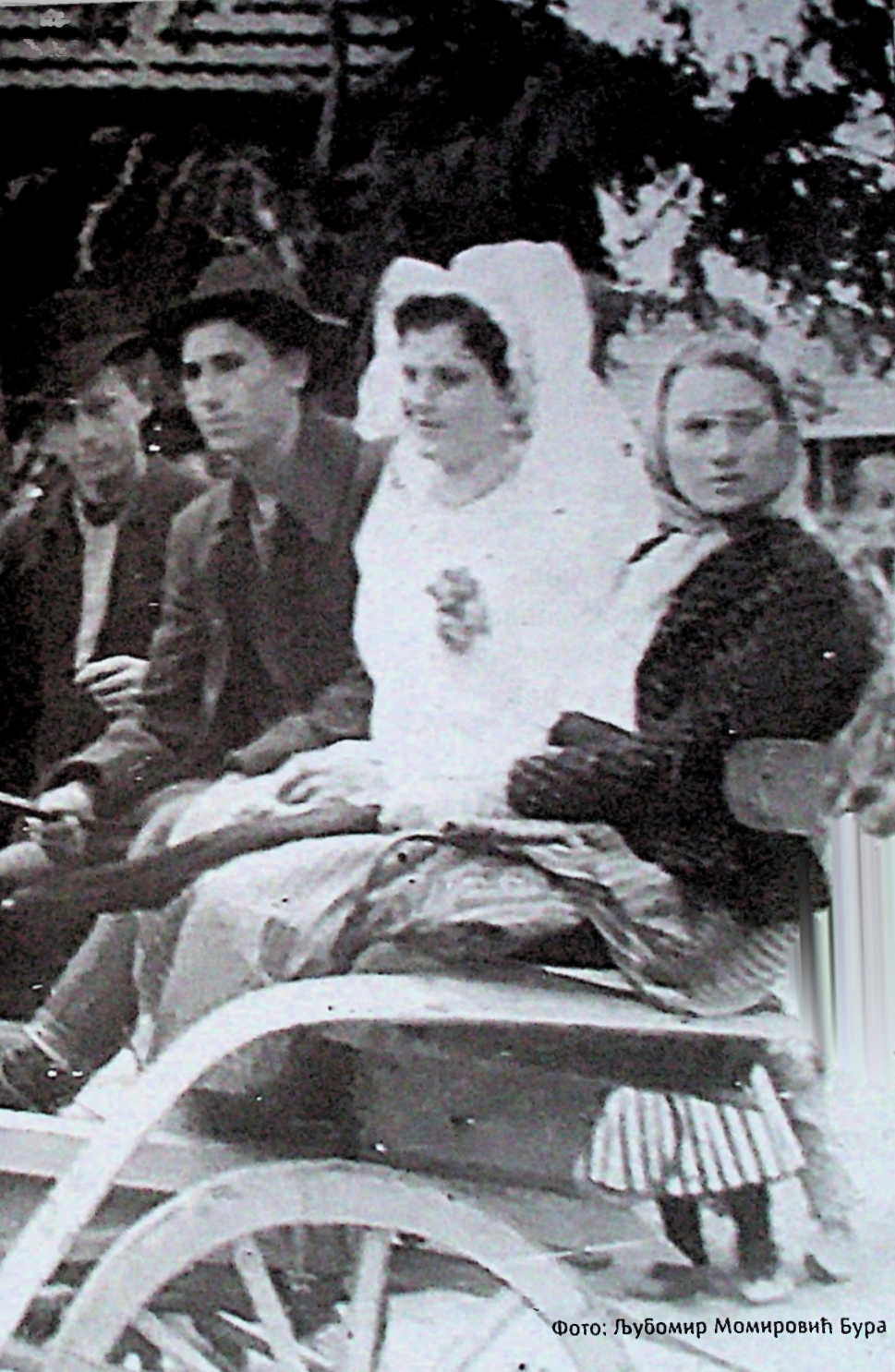

Фото: Љубомир Момировић Бур

ЉУБАВ

Има једна врторéпка,
чим ме сретне, она трепка.
Она ће се љубавише,
не зна дзиву да обрúше...

По другáчке, две поштáрке,
праћа писма, љуби марке,
пише свашта неписмена:
Оће да ми буде жена!

Због љубав се усукáла,
већ три ноћа неје спала,
сања́ла је наше бурме,
и због мене оће умре!

Ја сам био тресак, силан.
Саг сам тужан и уилан.
Ко да ме је омаја́ла
тај што би се саг ода́ла?

Викам — нећу, ал' гу оћу!
Почé да не спијем ноћу...
Да л' сам стварно толко у́бав?
Да л' тој мене ваћа љубав?

Фото: Филип Љ. Савић

НАВОДАЦИЈА

Бате је девојку за женидбу нашо.
Мајка ће гу снѐми: „Да л` це даваш, снашо?“
Онá стварно чудна: с`м се врцка, цери.
А бате ко ћорав, оће да гу вери.

Тај му је одáмно забацу́ла мамац.
Врза́ја се за њум ко куче за ланац.
Купи́ја ву ланче. Мерка и прстѐнче.
И вика гу јагње, и шапка ву женче...

Онá му цари́ца, а он њојно робље.
Такој увену́ја ко ленгѓ́р на гробље:
онá нашлá другог! Бате не мож свати.
По цел ноћ алу́је, сас мѐсец орати.

Оће пошашáви због голѐму смаклу.
Сломѓ́ла му срце ко маче муштáклу!
Обесѓ́ја брци, опузнѓ́ле гаће.
Оће гу прежа́ли, али не знам кад ће.

Све се нада - несу још турѓ́ли тачку,
па сас врата треска, и шутѓ́ра мачку...

Али, фала богу, ће шутне и тугу:
ја, наводацу́ја, нашо сам му другу!

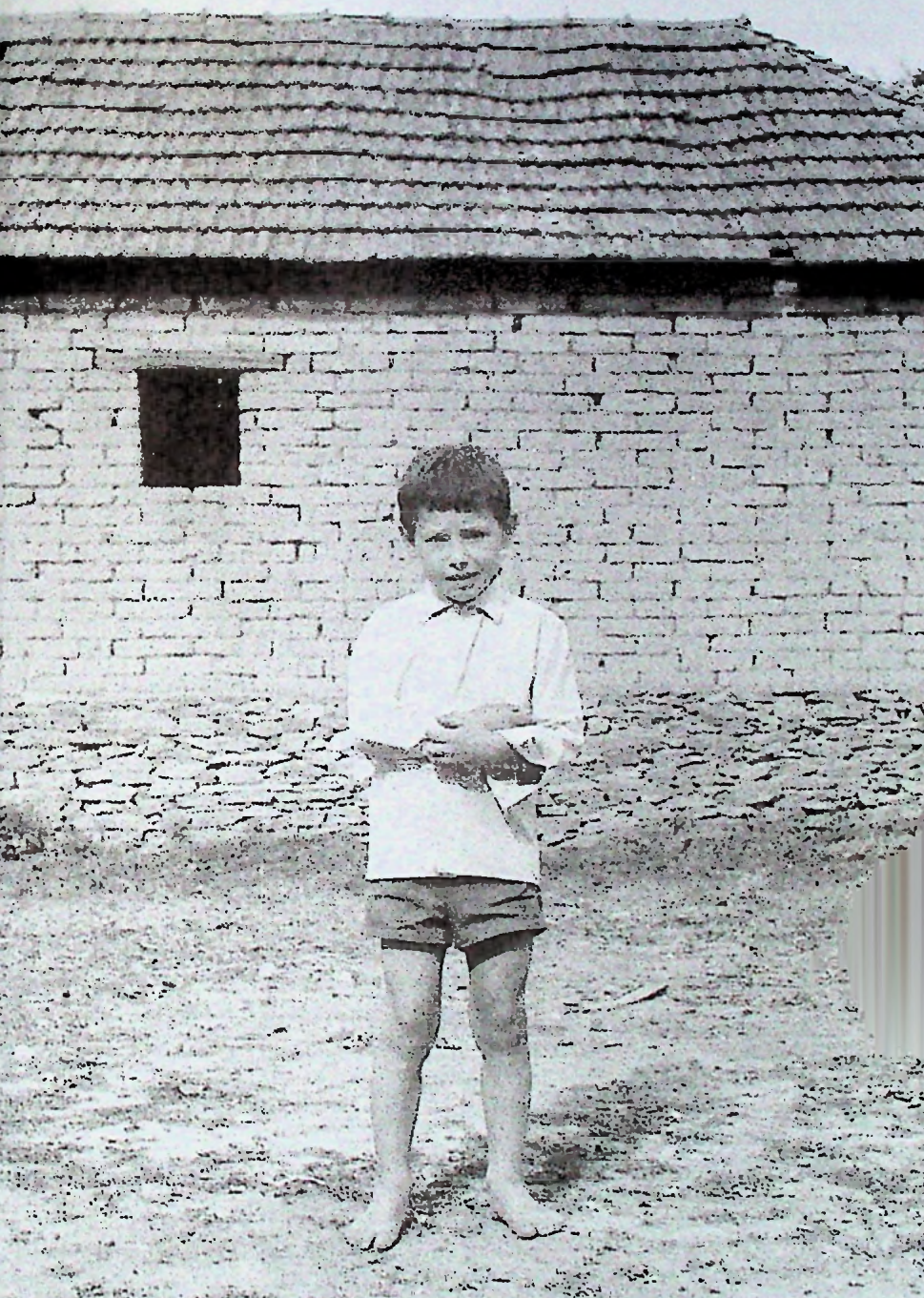

Фото: Мики Миленковић

СВИРКО

Кад сам срећан, кад ми тешко,
ја сам Свирко, ја сам Смешко.
Да л' у кућу, да л' у поље,
ја сам увек с добре воље.

„Детé нашо“, вика ујче,
„мúзикално, ко славујче.
Па кад тол'ко воли свирку,
купите му армунíку!“

Молí татка, молí мајку
да ми купив дугметáрку.
Море, каквá армунíка...
Не разúмев úметника.

Збогом, моја жељо пуста,
и даље ћу свиркам с уста.
Туј, у гушу, где се плаче,
дао ми је Бог свира́лче.

Једно́ јутро, те га ујче,
и голéми куфер вуче...
Моје срце и саг шапка:
„Маме, тате! Гле, дала́пка...“

Фото: Владимир Марјановић

ТЕСТАМЕНТ

Деда штапчѐ на грбѹну мѐтне,
па заједно пођемо у њиве.
Око нас су бразде бериђѐтне,
ѹзнад главу две шѐве брбљѹве.

Таг ће деда: „Почѐ заборáвљам...
Једно јутро - ћу забрáј'м да дишем.
Али, сине, аманѐт остáвљам:
имáње ћу на тѐб' да препѹшем!

Вредне руке имаш на дѐдицу.
Речи су ти пáметне, госпóцке.
Кућа ће ни има напрѐдицу.
Њиве неће зарáсну у бóцке...”

Жито шушка, а ми уздѹсамо
док гледамо где су наше међе.
Мен' је драже оној непѹсано,
што ми љубав дава у наслеђе.

„Живóт с тебе, приче и савети,
то је нешто што се не мóж мери...
Тој су, дедо, твоји аманѐти,
а не земља, њиве и ѐктери!”

Деда штапчѐ у пченѹцу баци!
Док ме љуби, чујем - тешко дише...
Слунце спремно, зашиљѹло зраци,
чека да му тестамент потпѹше.

Фото: Радисав Филиповић

ДУДИНКЕ

На мојег другара као шини́к глава.
Никој не зна кво се у њума дешава.
За чету́ри прста од моју је вишља.
Служи за шиша́ње и да свашта смишља!

Дана́с смо шета́ли гаће по сока́ци.
После смо броја́ли кол'ко има врапци.
Ал' цивца́ни бегав, у грање се крију,
па је измислио́ нову играру́ју.

Испод дуд легну́мо (цел дан смо оди́ли!)
и зину́мо као гладни крокоди́ли.
Саг ће изберемо́ од нас победника:
комé прво падне у уста дуду́нка!

Зева́мо, чека́мо... Ниједна́ не мрда!
А грбу́на боли́, оздо́л земља тврда.
И таг нешто шљисну! Мој противник врисну
и поче да вика: „Да л' је тој дуду́нка?

Ко дуду́нка мека, али неје слатка...”
Тој га поздраву́ла озго́р једна́ врапка!
Гле, како се врцка и сас репче́ шара!
Лично се подсме́ва на мојег другара!

Тој беше одамно. Саг смо штрби старци.
А дуд јоште рађа. И још цврца́в врапци.
Ми се присе́ћамо и врћамо снимке.
Баш ни се поне́кад приједéв дуду́нке.

ГРОМ

Лелке бóшке, кад гром пúче!
Па кад ситна киша пóче!
Без кишóбран, без капúче,
ја се бањам као шóче.

Киша ми по главу тропка,
ал' црéпови моји цврсти!
Цéпана ми десна пóпка,
па ми жмичка међу прсти.

Трчúм дома, врљам крáци,
поздрáвља ме свака бара.
Јóште треска из óблаци,
још се деда с бабу кара.

Мóлим Бога и Илúју,
пóче да ми табáн трнú.
Киша преста у авлúју,
ал' туј мајка пóче грмú:

„Скиђај све тој, луди коње!“
Па ме свлачи љута, óстра.
Мокре ми и гаће доње!
Што од кишу, а што - од стрá!

РОЂЕНДАНСКА

Фала на маму, фала на тату
што су избрали баш овај датум!
Рођендан неје обична стварца.
Затој ми уши ко на магарца...

Прво ме вукли баба и деда,
а после сви су чули изгледа.
Чим се појавим, огреје слунце:
„О, 'де си бате“, па држ' за увце!

Па вучи, тегли, ко да је ла́стреш:
„Ово́л'ко, бате, да ни порáстеш!
Горе до месец и Мала кола!“
Вукла ме цела-целцата школа.

Ја се смеју́лим, а глава дзáмни.
Од честита́ње ће ми се стамни.
А све се надам: комши́че ће стане
у туј коло́ну за честита́ње.

И она́ дође! Од о́блак скóчи,
па се усми́шка, за́цакли с очи ...
И место да ми уши извúче,
цу́ну ме као баба уну́че!

До нов рођендан нема бања́ње,
да ми пољубац дуже оста́не!

Фото: Даворин Динић

БУРЕК

Дође тај дан! Слунце диже главу.
С воз идемо у град на Ниша́ву.
У воз врчкољ. Радници се стисли.
Свакој мота по клупче сас мисли.

Татко брине колко паре има:
за мен кримке. Саг ће стигне зима...
А мен мучив неке друге бриге:
видím бурéк! Већ ми идев љиге.

Тате, тате, може ли осмíнка?
Сас сирење, па турена цинка.
Еве, шапка и локомотíва:
„Кад си у Ниш, без бурéк не бива.“

Овај радос у Ниш оставíја
Мехмед Оглу, неки Османлúја.
Од тој време ми смо храбри, часни,
око остро, а брци ни масни.

Тате, тате, мож ли четвртíна?
За једíнче, за дрчнога сина.
Бришем браду, и нос ми замáзан.
А тате ће смаже бурéк празан.

Молим да се у бонтон уврсти:
врућ бурéк се једé само с прсти!
Затој пазим и не пипкам ништа,
нити прозор, нити за седишта.

Слунце сија ко бурек тепсија,
А кондуктер – мајстор буреџија.
Воз прѣкочи, сви цимнумо шију.
Ја се трго, па држ за тепсију.

Тате, тате, ће падне ли бурек?
“Досадан си, ће изеш и ћутек”.
У, бре, татко, чудан ли си човек!
Што ћеш у Ниш кад не изеш бурек!

Фото: Власта Ценић

СТРАЖАР

Кад ћулумајка рипне из сламу,
почне да крека, диза галаму,
да до Морáву чујев сва села:
како́ је она́ управо снела.

Друге кокóшке гледав гу ћутке:
ко да ву јајце́ сас четри жутке!
По белог бају ја одма скочим,
ал деда тамо, вика : „Прико́чи!

Погле́ петла́. Ала несúта
јури кокóшку да ву честúта.“
Ја се насме́јем, па поћем даље,
али ме деда по воду шаље.

Ја му донесéм ладну тестúју
па ћу по јајце́ за прженúју.
Ал деда опет испред кама́ру
вика: „Донеси паклу цига́ру.“

Он врло ретко цига́ру стунти.
Све ми се чини да нешто мути.
Зашто́ стража́ри тај мангúп стари?
Што ће с цига́ру око кама́ру?

Дана́с се јајце́ нема испржи.
Туј деда више не мо́ж издржи:
„Не ми за воду ни за цига́ру.
БАБА СЕ БАЊА ПОЗА КАМАРУ!“

Фото: Марко Николић

ВОЈНИЧКА

Наш ће бате буде војнік.
Дошлі трубáчи чак из Бојнік,
па смо сви срећни, али изгледа
највише се радúје деда.

Кад бате прође, он се усправи
и стане мирно да га поздрави.
Стално користи неку прилику
и вади своју војнічку слику.

А слика жута и поцéпана.
На њума деда до капетáна!
Убав, млад, висок, прав ко тараба.
Не га је цабе чека́ла баба!

Две године му писма писа́ла
и на ме́сечину уздиса́ла.
А саг уну́ка у војску прати
и моли Бога да не зарáти.

И мен' ме грли, па од праг вика:
„Још да дочéкам овог војні́ка!“
А мен' срамóта, селó ме гледа.
Какáв војні́к! Голém два педа...

Фото: Милорад Тошић

МАЧЕ

Ја пијем млеко јутром по лонче,
да будем здраво, вéсело момче.
Пред мене маче у белу гуњу.
Гледа ме жално ко болан дуњу.

Слуза му ситна из око склизне.
Оће и онó мрвка да лизне...
Дóђе ми туга, па узнем тацну,
малко одсúпнем и дам на мацу.

Од како́ прасе реп искривíло,
оваквó чудо још није било:
човéк и маче на исто стóче!
Он млеко пије, а онó лóче.

Ал' једнó јутро, пазíо нисам,
на́иђе мајка и дрекну: „Писа!“
Пóбеже маче, литну папúча:
„Да л' си ти ћóрав? На остáл руча!“

Саг свако јутро на моје маче
дóручак турим испод остáлче.
У селó је исто детíњство свáче:
растéш уз млеко и с неко маче.

ОГЛЕДАЛЦЕ

На вашар на Светог Симеона
дóшо народ, триста милиона!
Од унúци до деде и бабе.
Све је скупо, само гужва џабе.

Одмак ми се око загледа́ло
у шарéно сјајно огледа́ло.
Ђу прежа́лим рíнгишпил и кокту!
Ђу га купим – за послéдњу стотку!

Друг најбољи туј ми је поста́ло
тој ока́то верно огледа́ло.
Ујутру се на њег' прво јавим.
Где год кренем, с њега се поздра́вим.

Кад ме мајка видí с огледа́ло,
вика: „Лепи, оста́ви га мало.
Душу има́в и стаклéни ствари.
Од гледа́ње ће ти се поквáри!“

А јутрос ми из руке úстрча!
Ра́спрште се и по́стаде срча.
Не веру́јем да лош знак ово́ј је.
Не да́ мене огледа́лце моје!

ДЕДИНА ЖЕЉА

„Још дватрипут лојзе ће ми
црни гуњ огрне.

Још дватрипут ластавица
ће да ми се врне.

И ја ћу ко голуб бели
да ви се потукам...

Викајте сликара неког
с децу да се сликам.”

Жеља му се испунила:
дође сликар. Гледа.

А унуци водив битку:
ког ће држи деда?

„Мене! Мене! Мене, мене,”
свачјо око свитка.

Деда ћуту, а само му
штап по земљу рипка...

Некако се наместимо,
ко пулики с квачку.

Закитимо стари груди
с медаљу и значку.

Па се деда дотераја,
прави младожења.

У апарат с руку кимну.
Ко за „довиђења”.

РЕЧИ

Никад не чу́ татка
како с мајку шапка
да гу воли много,
без њу не би мого...

Не се зацепу́је
да ву рециту́је,
да се пренема́га:
„Ти си моја драга...”

Ништа циле-миле,
ни срце, ни пиле.
Љубав не казу́је,
ал' видим гу, ту је:

кад ву огањ пали,
кад ву ручак фали,
кад ву уз остáлче
дâ и зâдњо зáлче.

Љубав му је и то
кад ву купи сито,
и кад пита: - Снашо,
кам га детé нашо?

Моју мајку драгу
он носи на крагну,
на кошу́љче бело
кад прођу кроз село,

а ја у средину,
осећам топлину.
убав кроз њи сија!
Шће ги поёзија!

Фото: Томислав Марјановић

ЦРВЕНО СЛОВЦЕ

Кад ме мајка у Ниш води,
тој је, бре, празник, црвено словце!
Цел ноћ ми сан не дооди,
до зору бројим небеске овце.

Ће пођемо. Мајка не зна
коју марáму саг да забúли.
Мен' ми нешто душу стеза,
у њум не гледам, све главу тулим...

Моја мајка, нана, маме,
саг ми далéка, некако туђа.
Мрзим њојне све марáме!
Цел Ниш це смеје: „Ууу, каква пунђа!?”

Таг ми пукне нека жица,
па се тргнем: - Еј, полáко, ждребе...
И викнем ву: „Мајке, ти си лепóтица!
Цел Ниш ће данáс гледа у тебе.”

И цунем гу посрéd óкце.
Онá се смешка: „Ајде, побди...”
Тој је, бре, празник, црвено словце,
кад мене мајка у Ниш води!

Фото: Душан Миладиновић

БАЈКА

Кад год се свађав татко и мајка,
умíра слунце, умíра бајка.
Туга на кућу ко камен легне.
И ла́ставица с мали побéгне.

Детé у ћошак молíтву шапка:
„Волим и мајку, волим и татка...”
Тај ноћ не спије, у сан се трза:
Носи га река мутна и брза!

И тек му лакне кад видí бајку:
на исти јастук татка сас мајку!

Фото: Ања Стефановић

ШТРК

Поголем од татка. Висок ко снопљача,
ал' слунце доваћа, с облаци корача!
На негово раме одмарав се птице,
јер на небо немав ни грањке ни жице.

За црешње је добар, највишљу увати.
Да бостан крадемо с њег се не исплати
- чучне забадава, јер му штрчу глава,
па не бостанџија оће испребџија!

Бробинџак по ногу кад му почне лази,
забрави кад пође, и језик исплази!
Дугачки му краци, ко на неког дива.
Он Мораву гази, не мора да плива.

У гужву на вашар не мож се изгуби.
И ћорави деда одма га угледа!
„Што си ме дојула“, некад мајку куне,
„па се мора тулим да ме баба цуне!“

У последњо време поче се ђаволи.
Девочики гледа, а једно и воли.
Оно си малечко, ваћа га до пола.
Али - несу краве, неће вучев кола!

Кад те љубав тресне, важив друге мере.
Туј очи не слушава, па срце избере!

ЖИ' МИ ОЧИ

Је л' ти реко, лепóтице,
пази се од лубенúце.
Теј бостáнске намигúше
тражив младе жедне душе.

Црвењајке и медénке,
танке корке, ситне семке!
И добрúчке, и мекúшке!
А ти зидаш брдо с кришке.

Душа оће, рука бира,
ал' стомáк ће експлодúра.
Дињољúпцу мој áлави,
кајúш одма олабáви!

Саг ће почну сцене мучне:
не мóж нигде да се чучне!
Рефлéктор од слунце сија,
поље рамно ко тепцúја...

Нигде жбуњчé, нигде густиш
па да клекнеш, да се спустиш!
Слободно у булке скочи!
Ја ћу жмијем, жи' ми очи!

ВОЛИМ ДА ВОЛИМ

Волим речѣљ од гројзе и од пѣчењке,
пұцкане булке, пѣчене семке...

Волим да шапкам с месец, звезде да бројим,
да реку љуљам, на снег да стојим...

Волим да петљам, чачкам, да мајсторішем,
по небо зидам, а по воду пишем...

Волим да нађем гнездó сас птичја јајца,
да мамим вука, да плашим зајца...

Волим да срећни грлим, тужни сокóлим...
Мрзим да мрзим, волим да волим!

Фото: Живадин Миленковић

ПАРАДЕДА, ПАРАБАБА

Пара́деда, пара́баба!
Не викав ги такој цаба.
На уну́ци давав пару
из ма́рамче, из шу́бару..

Деца трчу́в кроз тара́бу
да пољу́бив пара́бабу.
Деца рипав од вр' гре́ду
да загрлив пара́деду!

Ал' ја не́сам такво́ ја́ре!
Не волим ги ја због паре.
Таква́ па́ра не постóји.
Ја ги волим што су мо́ји!

Немав пуни бу́ђелари,
али су ми ко дру́гари.
С мен се играв, с мен се дичив,
и на мене мно́го личив!

Нек су, Боже, ду́го живи!
Малко глуви, малко криви.
Срца млада, коса седа.
Пара́баба, пара́деда!

Фото: Владимир Миленкович

МОЈ ЋЕ БАТЕ БУДЕ ТАТЕ

Не знам, људи, да л' тој знате
МОЈ ЋЕ БАТЕ БУДЕ ТАТЕ!

Радúјем се, врљам капче,
оћу литнем као врапче.

Па од милос, да сам кутре,
вртéја би реп до јутре!
Само ми се од њег прича.
Ја ћу да му буднем чича.

Ћу га клацкам, ћу га нишам,
ћу му певам, ћу му причам,
ћу га раним, ћу га браним,
ћу га бањам... Већ га сањам!

Све овóј ми као бајка.
Царíца је моја снајка.
Носи бепче, златан грумен,
једва чекам да га цунем.

Није важно тој црцóљче
да л' је мушко ил' девојче.
(Тој је божје и небéско.)
Прво - мушко, друго женско!

ИДЕ МИ СЕ У ЛЕСКОВАЦ

Иде ми се у Леско́вац,
ал' ме неће води ники.
Тамо правив триста чуда:
пље́скавице, ћеба́пчики!

Скита ми се, кво да кријем,
и стално ме сврбу́в পে́те.
Волим кад ме тамо пита́в:
„Кажи, дечко, с које́ ћете?“

„Ако може с црног лука.
Пље́скавицу нећу гру́бим.
А дана́с и не плану́рам
с дево́јчики да се љубим.“

„А с ту́цану да посóлим?“
„Ако, ако, љуто волим?“
Па проше́там низ у́лицу
моју драгу пље́скавицу.

Две-три мрвке из лепу́њу
дам на неко гладно врапче...
Ако ћете ви сас мене,
ћу ви купим по ћеба́пче!

Фото: Александар Стаменковић

КАД МОЈ УНУК ФУДБАЛ ИГРА

Кад мој унук фудбал игра,
све батáлим, баш ме брига.
Да побéгне неће њива!
Иде деда да навíва.

Трчíв деца као вирке.
Туј судíја с онеј свирке.
Сликáр чучне па ги слика.
Дође народ и публика.

Па се пева и радује...
Сам' не ваља што се пцује.
Ја се правим да не чујем,
ал' у себе и ја пцујем.

Ће рекнете: „ 'Те, фали га!“
Ал' унук ми прва лига!
Затрчí се, па с један шут
по два гола да одједанпút.

Волéја би да га ставу
у екипу за држáву,
а ја да викнем од трибине:
„Ајде, дедин! Ајде, сине!“

Фото: Андрија Тасић

СВАДБА

Што сам, Боже, ноћас снио!
У сан сам се оженуо!
Још ми жар у срце пламти
од свáтови, музикáнти...

У авлúју две барáке.
Баба игра у чарáпке,
бакшúш дава на свирачи.
Оће да ги на кров качи!

Деда игра уз старéјка,
лелúја се као лејка.
Ја трепéрим, све у ново,
као пёрце пáуново.

Грлим татка, грлим мајку,
ал' не вúдим њину снајку.
Пóче срце да ми бије
- а неvéста кудé ми је?

Нек се, браћо, нађе места
према бају и неvéста!
„Евé ти гу“, рече кума,
„пáуница за пáуна!“

Ал' таг ујче с пушку пуче
и сан преста! А неvéста?
А неvéста тајна ми је.
Још ме копка - којá ли је!?

Нек се, Боже, сан понóви,
па нек пуцав сас тóпови!
Не це будим! Има спијем
све док снашу не откρίјем!

Фото: Хранислав Мицић

ПРВА ЉУБАВ

„Ти си моја прва брига
на сред чело запísана.
Ако је мој живот књига,
ти си тамо прва страна.
Ти си моја прва битка,
мој срам први, и бријање,
ти си онај сабља бритка
што задава прве ране.

Ти си моја прва скитња,
задíгнута прва крагна.
Ти си онај врло битна
прва љубав, прва снага!
Заљубљени на све стране,
ударíла нека редња,
ал' ја оћу да оста́не
прва љубав и послédња!

Не дај, Боже, нека чуда
да пога́зиш наша срца,
овај моја глава луда
неће може да прескрца.
Ћу да рипнем у Морáву!
Потра́жи ме кад ти јаву.
Кад од љубав оћорáву,
сви се ладив у Морáву!

Фото: Душан Крстић

ПРЕПЕРУГА

Ће вечерамо. Сви смо се збрали.
Изнад остáлче сија сија́лица.
Ко да смо данáс вáздан ора́ли,
тол'ко смо гладни! Сијав ни лица,
браде бришемо,
ич не дишемо!

И таг у́лете одједанпúтке
право на светло једно́ лептúрче.
Ми га гледамо, кúсамо ћутке
и свакој држú своје тањúрче.
О, гладно мож је
створе́ње божје?

Још тој не реко, а преперúга
до́лете право на моје зáлче.
„Тој деда Коле. За нас му туга“,
прошапка баба и поче плаче.
И сви ућута́мо
бол да прогúтамо.

Да је деда жив, саг би чату́о
што веру́јемо у бапске приче.
А на нас мило што је сврату́о
и што му душа у тој лептúрче.
Онó крилца сплете
и – одлете.

Фото: Радисав Филиповић

БАБА ЛИНКА

Лéта наврчкáла.
Челó набрчкáла.
Цвет ву искидáли.
Очи гу издáли.
Уста се скупíла.
Речи погубíла.
Песме забравíла.
Грбíну савíла.
Ногe опуштíле.
Истрчáле жиле.
Руке отанéле.
Шивке побелéле.
Леле!

Фото: Владимир Марјановић

ГОТОВО ЈЕ, ПОРАСТОМО

Бесмо деца, прс и плева,
пуна мала, као чавке.
Не дава́смо да се травке
ззелéнив на ўтрину.

Кво се деси с моје племе?
У очи ни нови зраци,
ижцигља́ле руке, краци...
Не мо́ж да се препóзнамо.

Какáв се је тој крадиву́к
уву́кја у гнездо нашо?
Кој те разби, златна чашо,
рука му се исуш́ила!

ПИТАЊЕ

Црн трн сам у прашину чучи.
Питу́је врапци љутито:
„Куде су онај дечишта боса?!”

СВИЛЕНИ УНУЧИКИ

Иде време. Ветар дува
и обрћа му вретéна.
Рађају се нова деца,
ал' некако – сва пртена.

Стра' ги од свé: и од зиму,
и од змију, од кúчкики...
Кад загрмí, беж под крéвет!
Све свíлени уну́чкики.

Ми смо билí нешто друго,
тој се више неће врћа.
Време бéга. Ветар дува
и вретéна му обрћа.

Фото: Даворин Динић

ШТРАПКЕ

Снег разгрђа за путџнку,
па разгрнџ стару слику:

Татко напред, ја по њега,
крупно шкраца, ко да бега.

Ја се не дџм, па све пазим,
по његове штрапке газим.

Малџцка ми нога рипка.
Поза нас се везџ чипка..

И саг зима. Снег. Вџтрови.
Бело – бело. Исто све је.
Ал' теј штрапке моје ситне
не мџж ништа да завџје!

Фото: Милорад Милићевић

И МОЈ ТАТКО ОСМЕХ ИМА

И мој татко осмех има,
ал' га чува, не га аби,
ко одéло за стоја́ње,
ко вино́ за дани благи.

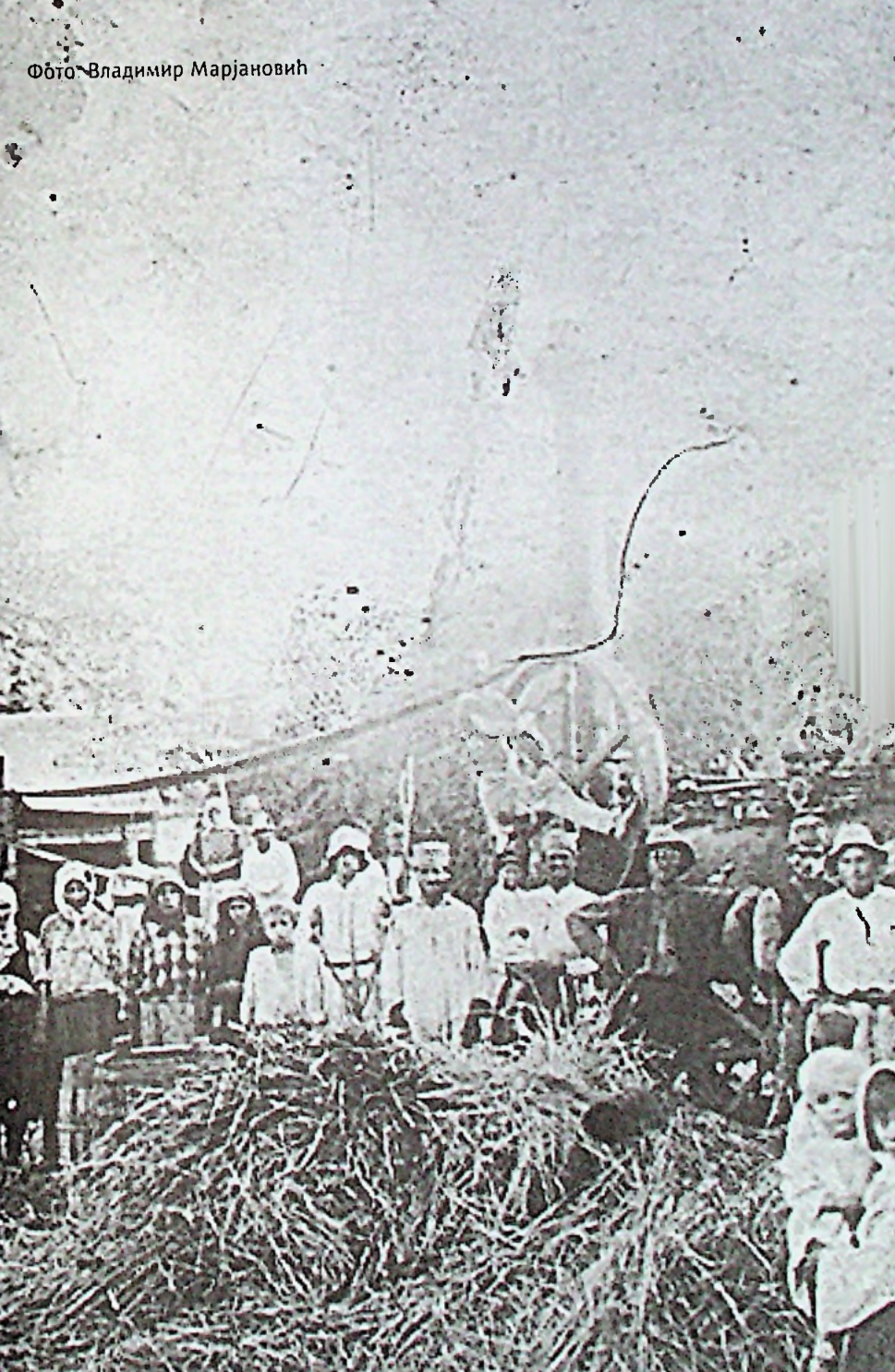
Кад он оће да се смеје,
брк му леви прво мрда:
звечнев зуби ко пра́порци,
букне пожар поза брда;

затресé се ја́бучица
и шиља́та брада мушка.
Од тој крцне дуд столéтан
и стресé се цела крушка.

Оду́ва ни сво ка́мење
и из кућу и из душу...
Кад оће да смеј угáси,
сипе цéл бунáр низ гушу!

После буде све по старо,
остро, брзо, по војни́чки.
Да л' ћу се на њега метнем
ја, петли́чко оvolíчки?

Фото Владимир Марјановић

ПРВИ ПУТ

Ја, у остáл, сас песнѝцу,
синóћ, треснѝ, силно, двапѝт!
Ко грлица из пченѝцу
излетѝ на лесу, на пут.

Винó шљѝсну! Рѝпну бокáл!
И тањѝри, и ложѝце...
Занемѝше сви уз остáл.
Скáмени и татко лице.

Мајка ситна, с очи шара,
цела соба ву је тесна.
У уши ву још удáра
онáј моја шака десна.

Истѝна је, не се варав,
гóдине се накитѝле.
Сас очи се разговáрав:
„Пораснѝло нашо пиле.“

Татко чашу с винó дигну:
„Благо мене, син ме стигну!“

Фото: Филип Љ. Савић

ТУЖНА ПЕСМА

Мом оцу, и на Небу брижном

Јучер у Ниш видó ти другáри,
блузе ги се рáдничке жутéјев.
Рупе крпив, пут поправљав стари,
гледав госпе и под брк се смејев.

Ја забравí куде сам пошáја.
Срце-врапче јави се под груди,
па отрчá, купи пе-шес пива
и реко' ги: „Одмóрите, људи...”

А теја сам да викнем до Бога,
да сви чујев: „Ја сам син на Коле,
што саг праља пúтеви на небо
и с óблаци на нас гледа доле.”

Онóј врапче бије да излетú.
Онú гледав, ништа не питáше.
Ја продужú, брго - ко да бегам,
и чу само кад кљоцнúше флаше.

Мој татко Никóла стално ме је саветоваó: „Учи, Лаце, не
дај се, ради! Видíш, и мене је моја мајка извела на пут!”
Такóј се он шалúо, јер је цел радни век провео на пут, ко
физички радник у нишко предузеће „Нискоградња“, које
је радúло путеви по целу Србију.

ЗВОНО

Мојој мајци, и на Небу брижној

Ућутало се поље и слуша:
Зашто ли бије звоно црквено?
Да л' у рај иде нечија душа
ил' је данаске слово црвено?

Ветар це брзо из селó врне,
ће каже има ли марáме црне.
Младо се жито брине у бра́зду.
Одáмно неје видéло гáзду.

Свако листé на куд пут надзрђа
и чека ветар. Што ли се не врђа?

Фото: Саша Илић

КЊИЖЕВНА ВЕЧЕРА

На своје прво књижевно вече
мајка Јáворка иде ко жељка.
„Што ћу ти тамо“, на сина рече.
„Нити сам писац, нит читатељка.

Ћу седим као дрвена кукла
и слушах твоји нови стихови,
а од рабóту данас сам пукла:
и дом, и њива! Гле ги пликови.

Ћу се успијем (каква сам блента)
усрéd туј твоју књижевну вечéру,
па це обрúкаш пред рецезéнта
и сви ће људи да ми се дзверу.

Какó ми стојú овáј марáма?
Не ли ми много кецéља проста?
Ја сам сељáнка, несам Десáнка.
Моја писаљка – мотúка остра.”

Кад улéгоше у библиотéку,
аплáуз груну, она се збуни,
па силно стисну руку отéклу
и нáсмеја се сас очи пуни.

Фото: Народна Библиотека "Радоје Дочиновић"

НЕВИДЉИВИ ПУПАК

Кад сам се родио, ко мрвка, ко грúче,
ба́бица комши́ка одсэкла ми пúпче.
Ал везу сас мајку не ми је пресэкла!
„Чувајте тај пúпак“, баба Нада рекла.

Жене га смотáле у неке артишке.
Стринка нашлá парчé од нóвине нишке.
После сам порáсо, китúо гóдинке,
и нађó смоту́љак од онéј нóвинке.

Баш сам радознаó ко неко мајмýнче:
Кво ми пожелéли кад одсэкли пúпче?
На нóвину – песма! Е, тој су тели с мен:
да не будем суртúк! Да поста́нем писмен!

Још ми на рођéње одлука дóнета,
да се с књиге дружим, да будем поéта.
Суђенúце моје (куде Бога све су)
одсэкле ми пúпак, али језúк несу.

И мајка гу нема, сас óблаци живи...
Ал' нас спаја онај пúпак неvíдљиви.

ЖИШКА

„Волим кад ти лице цветно,
око пева, брк усмишка.
Надахнуће ја сам светло,
невидљива твоја жишка.

Ти ме чекаш дању, ноћу,
туј оловка, туј артишка,
ал' ја свитнем кад си оћу!
Притајена ја сам жишка.

Све се надаш: саг ће песме!
Ал' и даље празна књишка.
Бог зна драги кад ћу бљеснем.
Загонетна ја сам жишка.

Помага ти звезда плава
и месечко, зрела кришка,
али ја сам тврдоглава.
Једна стварно чудна жишка...

Кад се прво словце јави,
ветар дуне, љуљне шишку!
Голем огањ се направи
од малецку твоју жишку!”

ОСОБИНЕ НАРОДНОГ ГОВОРА ЈУГА СРБИЈЕ

(на примерима из књиге „Бате ће се жени“ Власте Н. Ценића)

Живимо у 21. веку. Још увек, на срећу, од драгих бака и дека на селу чујемо како се некад говорило. Неке речи и не разумемо, али нам некако лепо звуче. Говор југа Србије је специфичан, али се све мање користи у изворном облику. Углавном је то мешавина са књижевним језиком или жаргоном. Нишки, лесковачки, врањски, пиротски, кочански говор од заборава чувају старији. Узалуд нам покатак старе реч, како би рекао песник Стеван Раичковић, „бруји под челом“, кад се стидимо да је употребимо, те тако свесно одбацујемо језик, који је завештање које су нам у наслеђе оставили преци. То завештање као амајлију чува и Власта Н. Ценић из Кочана код Дољевца. Његове стихове користили смо као примере за особине народног говора југа Србије. Посебно је занимљиво што је његово дело намењено - деци. У српској поезији за децу мало је књига написаних на дијалекту. У једном новинском интервјуу Добрица Ерић, наводећи групу писаца који су стасали за лектуру, наводи и „посебно песме на јужном дијалекту Власте Ценића.“

...

„Српски језик не спада у велике језике према броју људи која га говоре, али поседује велико богатство бројних дијалеката.“ (Проф. др Горан Максимовић) Призренско-тимочки говори обухватају штокавске екавске говоре југоисточне Србије и једног дела Косова и Метохије, затим говоре у долини Велике Мораве, у Шумадији и околини Београда, где се у 18. и 19. веку доселило становништво са ових простора, које до данашњег дана није у потпуности напустило свој дијалекат. Сам назив указује да се ови говори простиру од Призрена, на југу, до Тимока на северу. Дели се на три поддијалекта: призренско-јужноморавски, сврљишко-заплањски и тимочко-лужнички. Кочански говор припада варијанти јужноморавских говора призренско-тимочког дијалекта.

Дијалекат Кочана (ауторовог родног села о коме често пева у стиховима) и говор дољевачког краја задржао је неке

гласове који су у другим дијалектима изгубљени. Чува се стари полугласник, који је у свим другим дијалектима промењен у - а.

„З'ч'с нестáше зрна мумуру́зна...”

Прасловенски глас јат у говору Кочана, као и у другим говорима источне и југоисточне Србије, замењен је вокалом е, те је дољевачки говор доследно екавски: несам, неси, неје.

„Али несу краве, неће вучев кола.”

У говору дољевачког краја нема проблема у изговору свих гласова. Разликују се африкатски парови ч-ћ и џ-ђ (чарапке – ће се жени, џаци – ђаци).

У малом броју речи јавља се и глас ДЗ:

„Свако листé на куд пут надзрђа...” „Не знá дзиву да обрúше...”

Уочавамо и губљење сугласника х из гласовног система: аљина, стра, леб, с леб.

„Туго, реко, немамо у кућу никакву артúшку!” “Понесемо леб и с леб...”

Уместо х, код неких речи се јављају гласови ј и в, а јавља се и понекада к:

„Кад оће да смеј угаси...” „Одмак ми се око загледáло.”

Често је глас л прешао у - лу (слунце, слуза). „Слунце звоно клати...”

„Два бисера из два ока слúзна / спúшти пред њум моја добра мајка.”

Сугласничке групе -ст, -зд, -шт, -жд упрошћавају се: прс, радос, милос, гроз.

„Па од милос, да сам кутре, вртéја би реп до јутре!”

„Овáј радос у Ниш оставúја Мехмед Оглу, неки Османлúја.”

Карактеристична је и употреба речца за појачавање значења:

„Оно си малецко, ваћа га до пола.”

Ту је и скраћивање речи у говору: шће, кво, мож, це (ће се).

„Кво се деси с моје племе?” „Не мóж да се препóзнамо.”

„Да л` це даваш, снашо?” „Ја ћу жмијем, жи' ми очи!”

Редукција вокала или слога је честа појава. Јавља се и у облицима: кам, там, готви, мен.

„Нема време, готви, меси...”

Исто тако имамо и редукцију вокала у заменицама где се губи И,

и добијамо изговор: толко, оволко, онолко, колко.

„И никој ми од таг неје оволко драг.“

Везници: или, и, али, губе крајње И:

„Да л' ћу сас ветар, ел' ћу сас облак?“

Промена Л у О није извршена ни на крају слога, ни на крају речи, већ је остало тамо где је некада било.

„Чим узне секиру, петал одма бега.“ „Цел Ниш ће данас гледа у тебе.“

Л је на крају дало ЈА. „Ја забрави куде сам пошаја“

Група СТР чува се у речима: остро.

„После буде све по старо, / остро, брзо, по војнички.“

Група ЦР остала је неизмењена: црешња, цврсто, учврстен.

„За црешње је добар, највишљу увати.“

У овом говору јотовање није у потпуности извршено, већ само делимично. Не врши се код придева чија се основа завршава на Д, пошто је у овом говору описни компаратив: поблед, помлад, потврд и др.

Не врши се и код трпних придева: везен, газен, мазен, пазен.

У кочанском говору постоје само два падежна облика, номинатив (независни) и акузатив (зависни или општи) који самостално или уз помоћ предлога исказују све падежне функције. Сем ова два, постоји и вокатив као самостални облик.

Именице мушког рода на сугласник које казују имена чега неживог (гуњ) имају у једнини облик акузатива једнак са обликом номинатива, те се њихова промена своди само на један падежни облик:

1. гуњ 2. од гуњ 3. на гуњ 4. гуњ 6. сас гуњ 7. од гуњ (предлог - од у локативу има значење предлога -о).

Именице мушког рода на сугласник и самогласник О, које означавају имена чега живог, имају у једнини два падежна облика: номинативни и акузативни. Акузативним обликом исказују се и значења свих осталих падежа:

1. брат 2. од брата 3. на брата 4. брата 6. сас брата 7. од брата.

Именице женског рода са наставком -а имају у једнини два падежа, номинатив и акузатив:

1. мајка 2. од мајку 3. на мајку 4. мајку 6. сас мајку 7. од мајку.

Именице средњег рода имају и у једнини и у множини све падеже једнаке номинативу:

1. село 2. од село 3. на село 4. село 6. сас село 7. од село.

Народни говор овог краја је мелодичан и врло сликовит.

Наставак за деминутиве мушког рода је - ак: - листак, цветак.

Деминутиви женског рода имају наставке: -ка, -чка, -шка. („Или ће граорку?“) Наставци деминутива за средњи род су: -ле, -че. („Тој за неко кокоче тугује.“ „Неје важно тој црцољче...“ „Музикално, ко славујче...“) Кад се деминутивима средњег рода на -ле, -че и -е дода наставак -енце, добија се још један деминутивни облик – деминутив деминутива (деминутив другог ступња): котле – котленце, петле – петленце. („Теленце у сламу лега!“)

Придеви мушког рода који се у књижевном говору завршавају завршетком -стан губе сугласник т: жалосан, корисан, масан, посан, савесан. Компарација описних придева се гради са ПО и НАЈ: поубав, најубав. Придев бољи овде је као позитив и има поређење – бољи, побољи, најбољи, а може и у овом облику: бољ, побољ, најбољ.

„Поголем од татка.“

Присутна је и удвојена употреба личних заменица:

„И мен' ме грли, па од праг вика...“

Заменица ОНА има у акузативу облике: гу, њум, а у инструменталу с њум, сас њум, њума.

„Врзаја се за њум ко куче за ланац.“ „Да гу воли много...“

„Два бисера из два ока слүзна / спүшти пред њум моја добра мајка...“

У дативу заменица ОНА гласи –ву.

„Кад ву огањ пали, / кад ву ручак фали, / кад ву уз осталче / да и задњо залче...“

Заменица ОНИ у генитиву има облик –ги. „А бре, кам ги? А бре, кам ги?“

Односно-упитна заменица ШТА у овом крају гласи КВО:

„Одамно гу сазидали, / све од туглу – квó ву фали!“

„Кво се триви, па сви сити, ко цареви.“

По овој особини народног говора југа Србије и наша дружина чувара матерњег језика је добила своје име: КВОКАВЦИ. Дакле,

ми нисмо штокавци, не користимо ШТА, него КВО! (А ви, кво сте мислили да је овој име?)

Облици бројева су делимично другачији од књижевних: једн, четри, шес, једанајес, дванајес, двајес, тријес... Број један, осим бројног, има и значење неодређене заменице неки: био један цар...

Укочанском говору нема инфинитива, футура другог и глаголског прилога прошлог. Инфинитив се исказује конструкцијом РЕЧЦА ДА + ОБЛИК ПРЕЗЕНТА : поче да рове (поче плакати), мора да се једе (мора се јести), сви ће да пођемо (сви ћемо поћи). Реч -да се често изоставља: можеш (мож) ли се закунеш (можеш ли се заклети).

Презент има наставке књижевног језика (м, ш, мо, те), али и - ав или - ев.

„Сас очи се разговáрав.“

Аорист је у у широкој употреби, много се чешће користи него имперфекат. Иако му је главна функција да од свршених глагола казује свршене радње, он се може градити и од несвршених. Његови се облици разликују од књижевних по томе што на крају 1. лица једнине немају сугласник - х, а у 1. лицу множине уместо наставка - смо имају наставак - мо. Остала лица једнака су са књижевним: чу, чу, чу, чумо, чусте, чуше.

Прилог брзо гласи брго. „Ја продужи, брго - ко да бегам.“

Јавља се лексема огањ, а не ватра. „Кад ву огањ пали.“

Показне речце -ево, ето, ено јављају се у облику еве, ете, те, ене:

„Евѐ, нема чак ни стару кофу...“ „Те, плачев.“

За изражавање осећања (страха, туге, жалости, изненађења) чест је узвик леле, често спојен са именицом: „Леле бошке, кад гром пуче...“ „Шивке побелѐле. Леле!“

Карактеристична је и широка употреба деминутива: ћебапчики, листики, шочики, дугметарка, славујче, врапче, кладенче, шићерче...

„Кад чорбинка, пасуљак...“ / „Да шићерче, банку да ми...“ / „Ћу ви купим по ћебапче...“ „Свако листѐ...“ / „Кво су људи, кво цветѐки...“

Постоји нагласак који се може окарактерисати као краткосилазни

и може стајати на било ком слогу у речи. Занимљиво је и то да је акценат често на последњем слогу .

„Мој деда целу зиму / из ша́ке трње скубе́ / уз ку́бе. / Кад повуче́ трњче́, стра га...”

У овом говору нема послеакценатских дужина.

С обзиром на то да су ови крајеви дуго били под турском влашћу, у народном говору има доста турцизама. Ево неких које смо нашли у стиховима ове књиге: сат, барем, пара, џеп, комшија, капија, шећер, марама, чак, сокак, ћошак, папуча, хајде...

Узвик - бре, бе, море (и остале варијанте) чест је узвик у Србији, па и у говору дољевачког краја. Реч је балканизам грчког порекла: вокатив морé од морós, мῶρος „луда“, скраћено у бре.

„У, бре, татко, чудан ли си човéк!”

„А бре, кам ги, а бре, кам ги?”

Бре, дођомо ми и до крај!

...

Матија Бећковић је рекао: „Мада се о дијалекту говори као нечем превазиђеном и старомодном, ја сам га доживљавао и у њему видео и последњу реч модерне уметности, па чак и нешто шик и модерно.” Зато, не стидите се свог дијалекта, ма какав он био. Књижевни језик учите, а народни говор волите, чувајте! Језик завичаја је нешто најлепше. Сваки дијалекат оплемењује један језик и чудесно звучи кад се изговори. Показала је то и ова књига, коју ми, ђаци у Дољевцу и околини, увек радо и са осмехом читамо. Овога пута можете ову књигу и слушати. Прочитали су вам је ученици ОШ „Вук Караџић” у Дољевцу заједно са својим наставницима, а посебно нам је драго што је и аутор казивао неке своје песме. Казивања смо обогатили звуцима села и свирком старих народних инструмената. Тако ће путовање у прошлост бити потпуније. Занимљиво је да се све то урадило савременим техничким достигнућима. Тако су се спојили прошлост и будућност. Желимо да оваквим чином сачувамо звук и мелодију народног говора дољевачког краја који полако одлази у сећање.

Чланови Језичке секције „КВОКАВЦИ”
ОШ „Вук Караџић” у Дољевцу

РЕЧНИК

за онија који несу све разбрали

а́би – троши
аверу́м – браво, честитам,
одлично
авлу́ја – двориште
а́јка - хајка
алав – прождрљив
алује – бесни, вилени, лута
ноћу
амане́т – посмртна порука
амре́л – кишобран
армуну́ка – хармоника
арту́шка – хартијица
ба́гимке – кобајаги
ба́њам се – купам се
бака́лин – продавац
ба́пке - висибабе
бараба́р – заједно, упоредо
ба́тали – остави, напусти,
окану се
бе́гав – беже
бе́пче – бебица
бери́хет – летина, обилан род
биса́зи – двострука торба од
козје длаке
бла́ги да́ни – празници,
благдани
близнаку́ље – близнакиње
бо́цке –трње
бо́шке – боже, од мила
бри́чи – брије
бро – брзо
бробу́њци – мрави
буба́лка – бубица, буба

бу́ђелари - новчаници
булуме́нта – гужва, неред,
метеж
ва́здан – непрекидно, врло дуго
ва́тив лу́тке – без видног
повода постао је зловољан
велу́ја – кришка сира
визита́рке – жене које
оговарају, рекла-казала
вута́рка – сукња која се опасује
врагола́нка – врста народног
кола
врљам – бацам
врну́мо те – вратисмо те
врсну́к – вршњак
вртка - упреда
врчкољ – гужва
вршну́к – испупчен гвозден
или земљани поклопац под
којим се пече хлеб
гаћа́ни – врста петла с дугим
перјем на ногама које личи на
гаће
ги - њих
гу́гам – скачем на једној нози
гига́ње – скакање на једној
нози
грбу́на – леђа
гологу́з – го, без одеће
голошу́че – врста кокошке голе
шије, необрасле перјем
го́тви – спрема јело
гочобу́ја – бубњар, добошар

градобíја – олујна непогода
градúшка – град
гру́тке – грудвице
гу – њу
гу́зачки – натрашке
гу́ња – гуњ, кабаница
голém два пéда – мали, ситан,
низак човек
голéми свира́чи – трубачи
дани благи – празници
добру́чке – из Добрича,
плодног поља са леве стране
Топлице
дрвн́ик – пањ за сечење дрва
дрљав – крмељив
дру́шке - другарице
дука́че – мали дукат
дун́ђери - мајстори
душéме – поднице у воловским
колима
éктери – хектари
жа́рја – усијано угљевље
же́љка – корњача
жи ми очи – очију ми
жи́шка – варница, искра
жми́чка – шум при ходу по
расквашеном тлу
з`ч`с – зачас, брзо
забу́ли – повеже главу
марамом
за кугá је – за кога је
за́лче – залогај
занéми - ућути
запа́тимо – почнемо да
узгајамо, намножимо
За́плање – област на југу

Србије, омеђују га венци
Селичевике, Суве планине и
Баби́чке горе
за́цакли – засија
зацепу́је – замлаћује,
беспосличи
ибру́к – земљани суд за ракију
с узаним грлом
изба́њаше – окупаше
изврљу́ли – избацили
искршим – сломим
ич – нимало, ништа
ич абéр – без бриге
ју́тре - сутра
каба́ти – окривљује
камара – велики стог сламе
канáте – бочне стране
воловским колима
канди́лче – кадионица
ка́рав се – свађају се
ка́ртоп – врста украсног шибља
са беличастим цветом
ка́пче – капица
ка́чим се – пењем се
квачке – квочке
кви - какви
кво – шта
кво́кавци – чврге
кво се трéви – шта се нађе
кво ти не́ – много шта,
мноштво, шта ти не
кимну́ – махну
ку́тено – окићено
ку́тка – украс, овде од
разнобојног конца
кљу́се – коњ

комáт – комад, парче
кош – амбар
кошáра – стаја за стоку
крадиву́к – лопов, крадљивац
кра́ци – ноге
крева́ј – обичај када жене иду
у посету породиљи
крéкам – вичем
ку́бе – пећ плехана или
бронзана
ку́кла – лутка
ку́само – једемо кашиком
ку́тре – псетанце, кученце,
псић
ку́фер – кофер
ла́стреж – ластиш
лéгало – лежај, овде кревет
лејка – врста тикве
лéса – капија
ленгир – баштенско цвеће
лúтнем – полетим
ложу́ца – кашика
ло́јзе – виноград
лока́л – путнички воз
љуи́љани - јорговани
љу́лка – колевка
маја́ле би се – скитале би
ма́ле – улицице, сокаци
малéцка – малена, ситна
ма́нда – маше
мандáле се – скитале се
ма́нџа - јело
меку́шке – из села Мекиш у
Добричу
мешу́на – стомак
мрвка – мало, малчице

му́жи – мушкарци
мумуру́зни – кукурузни
муштакла – баштенски цвет
наба́пћа се – добро се наједе
наба́сав – изненада нађу
наву́ва – навија на утакмици
наврчkáла – накупила, набрала
ниша́лка - љуљашка
нажмикúје - намигује
на њéга – њему
нашу́пи – скупџу усне
недосéд – немир, нестрпљење
ни́шам – љуљам
обеду́је - руча
обо́р - двориште, авлија
обва́ти – обухвати
обрћа - окреће
ода́ла – удала
одклéндзам – одем, удалим се
о́дмак – одмах
озго́р – одозго
оздо́л – одоздо
опузнуле – смањиле се
оратив - разговарају
оста́л - сто
оста́лче – сточић
очука́ле се – отресле се
па̑ -- опет
па́зуке – недра
пед – педаљ, мутавџијска мера,
приближно 20 цм
перда́ – кокошје перје
петлу́чко - петлић
пла́дне – подне
пога́нци – мишеви
поде́вав ме – подсмевају се

пóза – иза
пóпка – врста гумене обуће,
чувене пиротске попке
потúкам – нестанем, изгубим
потпéченке – врста пите
пра́ци – прасићи
пра́ћа - шаље
преперúга – лептир
прескрца - преживи
прс и плéва – мношто
пртени – слаби, мршави, ситни
пустосáла – клела, проклињала
путúнка – стаза, путања
пућпудáјка – врста птице
пчечки – пасји
пченúца – пшеница
разгрúши – нагло расани
редња – раширена болест,
епидемија
речéљ – врста пекмеза
рипнúја – скочио рипну
нúмера – порасла цена, углед
саг – сада
свáче – свачије
све це разјáсни – све ће се
разјаснити
свúлени унúчки – ситни,
мршави, бојажљиви, плашљиви
свúтка – светлуца
слúва – шљива
слúзе – сузе
слúнце - сунце
скéпча – изненада зграби
скубé – чупа, вади
ску́бнем - чупнем
смúне – сврати

смúћав - сметају
сними – уништи
сноплáча – висок човек, мотка,
с њéга – са њим
сока́ци - улице
спорéчка – посвађа
срáмни гóсти – важни,
значајни гости
срча – комади разбијеног
стакла
суртук – невешт, обешењак
стамбóлац – врста петла
ста́мни – смрачи
старéјко – стари сват
сто́че– мали сто
стри́но – кукавице!
таг – тада
талијáнка – старинска сорта
пшенице
талúске – суво корење
кукурузовине
танúр - софра
тарзáнка – стил мушког
шишања, по Тарзану
таткáн – личи на оца
тé га – ето га
теја сам – хтео сам
тепáње – туча, батине
топрв – тек сада
трéпке – трепавице
трéсак – веома силан, моћан,
здрав
три́це – мекиње
тро́па – лупа
ту́гла – непечена цигла
ту́лим – нагињем се, савијам

главу
ту́рим – ставим
удреме́ни – удрвени се, умудри
узврца – узврпољи се
нервозан
у́кај – дувај
укенте́рим – попнем
ћа́лко – отац одмила
ћераму́да – цреп за покривање
кућа
ћулума́јка – ћубаста кокошка
уи́лан – тужан, нерасположен
усми́шка се – подсмехује се
усука́ла – омршавела, ослабела
целу́вав – љубе
цепоу́шка – врста игле за
крпљење џакова
це́ри се – смешка се
цре́шња – трешња
цу́ганчики дооб́див – сан полако
долази на очи
црцо́љче – мало, ситно дете
цу́нем – пољубим
чачко́љи – задорице
че́рге – постељина
дзамну́ – одзвања
дзvéру се – чуде се
дзу́ва – слина
џа́бе – узалуд, бадава
џа́ци – вреће
џе́ва – вика, галама
џенабéт – несташан
џилу́т – стрела
џи́нке – ситне љуте папричице
џо́пке – одећа
џи́вке – плетенице, кике

шини́к – суд за мерење жита,
запреминска мера
шкро́кне – закорачи
шмрџам – гутам
шму́гну – клисну, нестаде
шо́че – мала пловка, паче
штра́пке – отисци ногу
штрк – рода
штро́ка – прљавштина
шту́кнем – нестанем, изгубим
се без трага
шу́кне – падне ми на памет
шума́ни – хризантеме
шће ги – шта ће им
шће́ ми – шта ће ми

РЕКЛИ СУ...

“Рукопис песама ведрог наслова БАТЕ ЋЕ СЕ ЖЕНИ оцењујемо као леп књижевни допринос, нарочитих језичких вредности којим се посебно афирмише завичајни говор Јужносрбијанаца, иначе неправедно омаловажен и изопштен као матерњи говор одвећ наглom реформом Вука Стефановића Караџића... Ова књига репрезентативно уводи Дољевац у књижевну географију Србије.!

Саша Хаџи Танчић

“У својој малој дољевачкој општини, у огранку истог нам језика, царује његово песничко височанство Власта Ценић. И ма како се преуредила планета, ова књига ће бранити наш језик као најтрајнију царевину. Све песме осећам сасвим својим, као да су ми одбегле у његове корице, што би значило малчице му завидим.”

Мошо Одаловић

“БАТЕ ЋЕ СЕ ЖЕНИ, иако врло „лична“ књига једног осуђеника и заљубљеника у неизбрисиве штрапке младости, поседује у ствари универзални комуникацијски код и ка времену садашњем...”

др Миодраг Игњатовић

“Дијалекатска поезија Власте Ценића је право откриће и освежење у нашој савременој поезији за децу и младе, те по много чему заслужује пажњу не само читалаца већ и стручне јавности, нарочито истраживача говора из песничког краја. Ценић је свој на своме, оригиналан и вискрен, маштовит и досетљив, управо по мери коју данас треба понудити деци у овој ери наунотехнолошке цивилизације и дигиталне револуције. У том погледу, његове песме су као мелем на рану и душу. Оне као да никог не остављају равнодушним, јер напосто изазивају на смех, хедонизам и ведрину.”

др Милутин Ђуричковић

Ценић је песник нежности, мекоће сећања, лепог осећања за свето у присећању на родитеље и злато детињства, духовит и маштовит, који из својих сећања на ране дане живљења извлачи слике које у песмама добијају универзална значења.

Перо Зубац

“Ценић читаоцима етнографски плете венац сеоске топле мукотрпне душе. Коришћењем језичких могућности омаловаженог материнског говора, песник досеже духовитост и шаљивост у песмама, чинећи игру речи лепршавом и питком за све узрасте читалаца. Као и бајке, тако и песме Ценићеве елегијски плене срца и вински опијају душу, позивајући да им се предамо.”

В. М. Садор

“Власта Ценић је мене купио тако што је, пишући на народном, дољевачком језику, написао како „мој деда пцује“. Ја сам био пресрећан када сам то чуо. Ево човека који је успео да каже кратко и јасно све то што се многи песници упињу да кажу, да деца размишљају о свом телу, о свом животу на тај начин док су још мали, док им је „пцувало малечко“. Од највећих песника остане пар стихова. Код Ценића то је једна реч пцувало. Одмах сам га препоручио неким људима: Зовите га, биће вам лепо с њим. Тако је и било.”

Душко Трифуновић

“У стиховима Власте Ценића траје говор непоновљиве лепоте: речи лепе и прелепе, знане а заборављене и поново откривене, речи које радују и којима се радујемо, живе и неуништиве, светиљке из неких нама непознатих предела, као корење, као трава трескот која расте поред путева а неуништива је.”

Воја Красић

Времена су тмурна, тмаста
и дивљају авети,
зато сија Ценић Власта
као шака плавети.
Велимир Ралевић

Драги Власто, дољевачка ласто,
благо души док тако певуши.
Мој Ценићу, ценим те баш зато
што си расто, а ниси прерасто!
Добрица Ерић

Уздравље и поздравите ваши!

Власта Ценић, професор српског језика у ОШ „Вук Караџић“, Дољевац. Радо виђен гост школа широм Србије и Балкана као песник детињства, најпожељнији сарадник свима који имају добре и напредне идеје. Пише драмске текстове, а онда режира, глуми заједно са ђацима и колегама. Вечито неуморан, насмејани стваралац, омиљени сарадник, хуманиста, чувар нар. говора, песник на дијалекту југа Србије, сакупљач нар. блага заједно са децом. „УЧИТЕЉ НИКАДА НЕ МОЖЕ ДА ОСТАРИ“, каже. Опевао граматику да би олакшао деци. Десет година гради ученике Читалиће. И сам Амбасадор међународне манифестације читања „Читалићи“. Уз школу, воли глуму, новинарство, музику, игру, поезију. Заступљен у бројним антологијама поезије. И сам антологичар.

Заувек ђаци, цветник песника учитеља, Троречје, Кочане, (2016), Мој отац храни птице, цветник песама о оцу за децу и младе, Лијепа ријеч, Тузла (2017).

Ово је његова 20. књига о детињству.

Награђиван. Награда „Булка“ у Црвенки (2002), „Гордана Брајовић“ за најбољу књигу године (2009), „Златно Гашино перо“ (2020) и тако даље. Многе песме му компоноване и освајале награде („Драган Радловић“ у Рожају, 2014).

Написао текст Химне Народне библиотеке „Рadoје Домановић“ у Лесковцу (музика Миливоје Илић).

Водитељ и креатор бројних манифестација на простору дољевачке општине, па и шире. Оснивач је Културно просветног друштва „ТРОРЕЧЈЕ“ – Кочане, настављача КПД „Петар Кочић“ Кочане које је почело с радом 1939. Идејни иницијатор манифестације: Сусрети просветних радника књижевних стваралаца за децу (од 1994.) и Кочићевих дана у Кочану (од 2015.)

Носилац титуле Најбољи наставник на простору бивше Југославије и признања Најбољи едукатор Србије за 2019. Живи у родном селу Кочану.

Најбољи
Едукатор
Србије

"Није знање
знање знати
већ је знање
знање дати."

- Јован Јовановић Змај

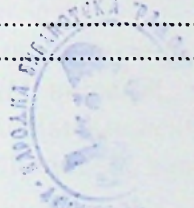
Фотографије за књигу даривали ученици ОШ „Вук Караџић“ у Дољевцу и мајстори фотографије, пријатељи књиге, из Лесковца, Ниша, Београда и Тетова. Поклон читаоцима - свадбене марамице извезле ученице ОШ у Дољевцу са бакама и мајкама.

Аутор се захваљује свима који су помогли да ова књига буде оваква.

САДРЖАЈ

Моје мајке Јаворке песма.....	4
Моја царевина.....	8
Тајно језеро.....	9
Бапке.....	10
Наш сокак.....	11
Баба Кева Перина.....	12
Мој деда.....	14
Лажовке.....	15
Старибунар.....	16
Тужна песма пили пили.....	17
Моба.....	18
И на паре овчар треба.....	20
Кад мој татко цепи дрва.....	22
Усамљено дрво.....	23
Добројтро, њиво.....	24
Срамни гости.....	25
Скитање.....	26
Дуд.....	27
Китке.....	28
Готован.....	30
Бело каменче.....	31
Натраг.....	32
Удварање.....	34
Па це бате жени.....	35
Пцувало.....	36
Млада киша.....	38
Моје небо.....	38
Штрока.....	39
Бате ће се жени.....	40
Љубав.....	42
Наводација.....	44
Свирко.....	46
Тестамент.....	48
Дудињке.....	50
Јесен (Гром).....	51
Рођенданска.....	52
Бурек.....	54

Стражар.....	56
Војничка.....	58
Маче.....	60
Огледалце.....	62
Дедина жеља.....	63
Речи.....	64
Црвено словце.....	66
Бајка.....	68
Штрка.....	69
Жи ми очи.....	70
Волим да волим.....	71
Парадеда, парабаба.....	72
Мој ће бате буде тате.....	74
Иде ми се у Лесковац.....	76
Кад мој унук фудбал игра.....	78
Свадба.....	80
Прва љубав.....	82
Преперуга.....	84
Баба Линка.....	86
Готово је, порастомо.....	88
Питање.....	88
Свилени унучики.....	89
Штрапке.....	90
И мој татко осмех има.....	92
Први пут.....	94
Тужна песма.....	96
Звоно.....	97
Књижевна вечера.....	98
Невидљиви пупак.....	100
Жишка.....	101
Особине народног говора југа Србије.....	102
Речник за онија који несу све разбрали.....	108
Рекли су.....	113
О аутору.....	116

ВЛАСТА Н. ЦЕНИЋ
БАТЕ ЋЕ СЕ ЖЕНИ
Изабране и нове песме

ИЗДАВАЧ
Народна библиотека „Радоје Домановић“
Лесковац

Главни и одговорни уредник
Весна Илић

Рецензија
Виолета В. Јовић

Карикатура аутора на корицама
Мирко Вуковић

Дизајн књиге и корица
Александар Стаменковић

Тираж 400 примерака

Штампа
Делтаграф, Лесковац

Ова књига је штампана финансијским средствима Удружења за развој предузетништва „Живојин Мишић“ из Београда, као награда аутору, носиоцу признања најбољи едукатор Србије 2019. године и Народне библиотеке „Радоје Домановић“ у Лесковцу.

„Сас ђешкар

безени”

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
"РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ"

СИ 821.163.41-1

ЦЕНИЋ В. Н.

Бате ће се жени

000314076

COBISS ©

ДЕСОВИЋ

ŽIVOJIN
MIŠIĆ

